

บทคัดย่อ

โครงการ การจัดการฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาพาหะพื้นที่อำเภอเชียงแสน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการคือ 1) เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น ภูมิศาสตร์ การใช้ทรัพยากร ระบบเศรษฐกิจ สภาพทางสังคมวัฒนธรรมและความเชื่อของอำเภอเชียงแสน 2) เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์สถานการณ์ความเคลื่อนไหวในพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน เรื่องการตั้งนิคมอุตสาหกรรม การสร้างท่าเรือ สถานการณ์แม่น้ำโขง การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคม การค้าชายแดนไทย-จีน (FTA) การท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และการพัฒนาเชียงแสนเป็นมรดกโลก ฯลฯ 3) เพื่อศึกษาภาพรวมเศรษฐกิจท้องถิ่นท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน หลังจากมีนโยบายยกระดับเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน

การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาปีเศษ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ใช้กระบวนการเก็บข้อมูลหลากหลายรูปแบบ ทั้งผู้วิจัยเก็บศึกษาข้อมูลโดยตรง สร้างทีมวิจัยศึกษาโครงการย่อยในพื้นที่ (2 โครงการ คือ ศึกษาภาพรวมเศรษฐกิจอำเภอเชียงแสน กรณีพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสนและพื้นที่ใกล้เคียง โครงการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนลุ่มน้ำคำ กรณีตำบลศรีดอนมูล) และ ร่วมเก็บข้อมูลกับทีมวิจัยในพื้นที่ โดยศึกษาในพื้นที่ 3 ตำบล ของอำเภอเชียงแสนได้แก่ ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนมูล และตำบลบ้านแซว

จากการศึกษาพบว่าทางด้านภูมิศาสตร์อำเภอเชียงแสนตั้งอยู่ในชัยภูมิที่ติดเหมาะแก่การตั้งเมืองเพราะมี แม่น้ำ ป่าไม้ ภูเขา สภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะเป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ จึงปรากฏหลักฐานการตั้งเมืองมาหลายยุคหลายสมัย ทางด้านเศรษฐกิจ คนในเชียงแสนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่ามีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของเมืองชายแดน แต่ไม่มีปัญหาเรื่องการอยู่ร่วมกัน

สำหรับเรื่องสถานการณ์ความเคลื่อนไหวในพื้นที่ ภายใต้บริบทการเป็นเมืองยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน อำเภอเชียงแสนยังเป็นเมืองที่อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ทั้งกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจและกระแสการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ที่กำลังดำเนินการในพื้นที่ ความคืบหน้าหรือล่าช้าของโครงการตามแผนพัฒนาในพื้นที่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและนอกประเทศ

เมื่อศึกษาลงลึกถึงเศรษฐกิจท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน หลังจากมีนโยบายยกระดับให้เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน พบว่าภายใต้การเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) คนในท้องถิ่นรับผลประโยชน์น้อยมากจากการเปิดเขตการค้าเสรี